

Универзитет у Београду, Филолошки факултет –
Катедра за српску књижевност са јужнословенским
књижевностима

DOI 10.5937/kultura1858153P

УДК 821.521:929 Саигјо

821.521.09-94

821.163.1.09-94

оригиналан научни рад

ПОЕЗИЈА МОНАШТ(А)ВА

НЕКОЛИКО СРПСКИХ И ЈЕДАН ЈАПАНСКИ ИНОК

Сажетак: У тексту се, на основу временске и мотивске блискости, као и просторне и поетичке удаљености, доводе у дијалог и поредбено посматрају једна јапанска повест и пар српских хагиографија, са посебном пажњом обрађеном на питање одласка од света и уласка у књижевни свет, и на двострукост појединих монаха-писаца, као истовремено аутора и јунака средњовековних књижевности.

Кључне речи: средњовековна књижевност, јапанска књижевност, Хеиан период, свети Сава, Саигјо, Петар Коришки, вака поезија

Годину дана након настанка једног од првих датираних писаних споменика на српском језику, *Повеље бана Кулина*, умире монах и песник Саигјо (1118-1190), великан вака поезије. На самим познатим почецима наше писмености, Јапан, на прелазу из периода Хеиан у период Камакура, има већ изванредно богату књижевну традицију, и своје класичне песнике¹. Знајући о њима тек понешто, а охрабрена, са једне стране, идејом „дилетантизма” према било којој професији и такозваног средњег пута, чији је родоначелник у Јапану био међу песницима Саигјо² и са друге речима Драгана

1 Miner, E, Odagiri, H. and Morrell, R. (1985) *The Princeton Companion to Classical Japanese Literature*, Princeton University Press, p. 26; Keene, D. (1968) *Anthology of Japanese literature: to the nineteenth century*, Penguin books.

2 Кличковић, Д. (2016) *Између речи и просветљења: будизам и стара јапанска књижевност*, Београд: Албатрос плус, стр. 165.

Стојановића из поговора књизи Саигјоових изабраних песама *Планинска кућица* како му у читању овог песника непознавање контекста само користи³, ауторка овог прилога слободно је одабрала да инокa Саигјоa доведе у разговор са српском монашком књижевном традицијом.

Књижевност је Словенима дошла у тесној вези с хришћанством, религијом књиге, да би религија уопште дошла као књига; можда је претерано, али не сасвим нетачно, рећи да је књижевност дошла као религија. Писмо је створено да би се на њему вршила сакрална комуникација. Вековима касније, када је оно заједно са језиком изгубило негдашњу свечану улогу, велики песник малих форми (у томе сличан јапанским великанима) Момчило Настасијевић, поезију ће одредити као умеће да се на инструменту за сваки дан божански засвира⁴.

Насупрот таквом извирању, поезија је у Јапану „заузимала положај духовне дисциплине и будизму претходећег друштвеног сакраментa”⁵. У царским збиркама *Кокиншу* и *Шинкокиншу* будизам је већ продирао у јапанско друштво, али овоме претходи дуга традиција пре-будистичке поезије.

У начелу, поглед на ове две традиције углавном је напуњен разликама и другостима, али око које тражи увек ће наћи и сродства. Ма како она била типолошка и/или „натегнута”, *потреба* да се за њима трага већ је довољно добар повод за њихово описивање.

У средишту наше пажње овде ће се наћи одрицање од света као истовремени улазак у свет књижевности, што је Саигјоа учинило монахом-путником који своје стазе испуњава песмама и легендарном личношћу⁶ јапанског средњег века, а нашег првог писца зачетником безмало целе наше културе и њеном најзначајнијом личношћу.

Након војничке службе на двору цара Тобе⁷, одметнувши се од света и дворског живота у својој двадесет трећој години, Сато Норикијо (у монаштву Саигјо) започиње вишедеценијско лутање, али и врло плодно стваралаштво у форми *вака*

3 Стојановић, Д. (2015) *Планинска кућица*, Београд: Танеси, стр. 105.

4 Настасијевић, М. (1991) *Есеји, белешке, мисли*, Београд: Српска књижевна задруга.

5 Кличковић, Д. нав. дело, стр. 111.

6 Сем приче о Саигјоу и разних анегдота и легенди, он се појављује и у но-драми, својим песмама; Takagi, K. (1977) Saigo: A Search for Religion, *Japanese Journal of Religious Studies*, Vol. 4 No.1, Nanzan University, p. 42.

7 Heldt, G. (1997) Saigo's Traveling Tale, *Monumenta Nipponica*, Vol. 52, No.4, Sophia University; Кличковић, Д. нав. дело.

поезије, кроз коју је настојао да достигне самоиспуњење⁸ и изражавао своје будистичко осећање света. Наш писац такође је монах, одметнут исто тако од двора, на коме је заузимао знатно виши положај од Норикија; по свему судећи, на његов избор да напусти управљање датом му облашћу и посвети се подвижничком животу (као и Саигјо – на планини/гори), утицала је између осталог и повест о Варлааму и Јоасафу, у којој владарски син такође напушта свет и одлази у пустињу. То је дело загонетног порекла, са елементима христијанизоване легенде о Буди⁹, преко разних превода доспело у корпус наше средњовековне књижевности. Наш писац-монах постараће се и да се Јоасаф наслика у манастиру Студеници, чији је игуман касније постао. Реч је, наравно, о Светом Сави. Његовом су се избору уподобљавали и неки каснији важни писци нашег средњовековља – поменимо засад само архиепископа Данила II и Инока Исаију.

Мада је интимна¹⁰ лиричност Саигјоових *вака* песама тешко упоредива са темељним хагиографским и химнографским делима чија је улога превасходно у васпостављању култа првог нашег свеца и позиционирању отачаства¹¹ на културној „сцени” византијског круга, а згуснутост његовог израза, речима Црњанског о јапанској лирици „ванредно брза белешка импресије”¹², још мање слична гломазним и сложеним химнографским жанровима присутним у нашој првој писаној поезији, ипак их везује иста окренутост од света који је много нудио, религиозна мисао која се књижевно обликовала, свет поезије који се отвара на путу одрицања.

8 Takagi, K. нав. дело. Пред крај Приче о Саигјоу (Saigyō monogatari) каже се како је он чисто својих шест чула тридесет једним слогом *вака* песме; Heldt, G. нав. дело, стр. 520.

9 О овом делу у српској рукописној традицији видети: Оташевић, Д., Ракић, З. и Шпадијер, И. (2016) *Свет српске рукописне књиге (XII-XVII век)*, Београд: САНУ, стр. 272-273.

10 Она се углавном доживљава као таква. Ево ипак и једног одељка који сведочи о писању-за-државу, по-наруџбини, и казује нам да лирика ипак није доживљавана као превасходно интимна: „Чим би му његово величанство задало поетску тему везану за неку прилику, он би одмах смислио стих”; Heldt (1997), нав. дело, стр. 488.

11 Мада ни та лирика, како је можда мало сувише уплашено и оштро, савременим идеолошким читањима блиско, приметно Марк Морис, није лишена политичких импликација. “We should be able to mine the beauty and pleasure from the old texts and still, given lessons learned earlier this century and despite our own reactionary age, keep an eye out that they not be used again to exalt power or lyricize imperialism”; Morris, M. (1986) *Waka and Form, Waka and History, Harvard Journal of Asiatic Studies* Vol. 46 No. 2, Harvard-Jenching Institute, p. 610.

12 Црњански, М. (2008) *Песме старог Јапана*, Београд: Рад, стр. 10.

Растко Немањић свакако није отишао само на пут подвига, већ и у велики монашки центар, што практично значи велики центар културе и писмености¹³. Прелазећи пут од Србије до Пантелејмона, потом Ватопеда, до Хиландара и боравака у Студеници, Жичи, манастирима у Цариграду, Солуну, Јерусалиму и многим другим, он је улазио у већ постојећа књигохранилишта, а нека је вероватно и сам оснивао. Његов монашки пут био је најпоузданији пут образовања. Саиџоово подвижништво није било блиско ма каквом институционалном књижевном и образовном систему; било је то луталаштво, у којем је песма истодобно била и молитва¹⁴. И док је Саиџоова тежња да у *вака* песме утка будистички поглед на свет на изванредан начин још нова¹⁵ и изазовна за ову форму, српска писана поезија тринаестог века није могла да настане изван хришћанског контекста – он јој је дао форму, теме, чак и писмо. Слична је Саиџоовим настојањима можда по своме односу према византијској књижевности на коју се ослања: и једно и друго су настојања да се у старије песничке облике улије нови садржај.

Књижевно занимљива чињеница, међутим, могла би, осим њихових дела, бити и дела о њима. Српски средњи век доба је у ком један исти човек бива и писац и јунак књижевности – тако се почело, Светим Савом и Стефаном Првовенчаним, а и наставило у наредним столећима. То је могуће због специфичног односа средњовековног читаоца/слушаоца према књижевности, због потпуно друкчијег положаја који она заузима у његовом духовном свету, због њене, може се условно рећи, онтолошке различитости у односу на савремено разумевање овог појма. Граница између стварног и књижевног није успостављена – нарочито не на начин који је близак нашој идеји „фикције”; књижевни текстови средњег века припадају сфери сакралног, па према томе не само да су истинити и стварни, него су део једне више стварности, истине вере, које су онтолошки и вредносно надређене световном реалитету. Сем тога, та књижевност или директно учествује у заснивању култа (као служба) или је доказ да се може живети јеванђеоски идеал (као житије).¹⁶ Када би Свето писмо било виђено као једна велика беседа, житија

13 О значају Атоса за развој српске књижевности видети: Шпадијер, И. (2014) *Светогорска баштина*, Београд: Чигоја.

14 Видети: Кличковић, Д. нав. дело; Takagi, K. нав. дело; Stoneman, J. (2010) Why did Saigyō Become a Monk? An Archeology of the Reception of Saigyō's "Shukke", *Japanese language and literature* Vol. 44 No. 2, American Association of Teachers of Japanese.

15 Кличковић, Д. нав. дело, стр. 165.

16 Више о поезици српске књижевности средњег века видети у: Богдановић, Д. (1980) *Историја старе српске књижевности*, Београд: Српска

би била примери-аргументи, изграђени сасвим у складу са реторичким захтевом за прилагођавање времену, месту и слушатељима – зато је потребно да хагиографију добије и српски светац, а није довољно чути и прочитати мноштво страних парадигматичних животописа. Елита која је стварала и одржавала и државност и приврженост хришћанској религији, налази се, тако, са обе стране писаљке. Положај светог Саве у томе је, наравно, посебан, а многострукост његове личности нема се с чиме у нашем средњовековљу упоредити. Ипак, као књижевник-лик, он није усамљен. У четрнаестом веку непознати Светогорац саставио је Житије Инока Исаије, нашег најзначајнијег средњовековног преводиоца; Савин животописац, Доментијан, појављује се као јунак једнога записа Теодора Граматика (а и самог себе уводи као „јунака” сопственог књижевног дела, говорећи у трећем лицу о „неком Доментијану” у седмом и 33. поглављу Савиног житија)¹⁷; Данило II добија своје житије на крају зборника који садржи његова сопствена дела, па се стиче утисак да је прича о писцу природни наставак његовог стваралаштва, логично „пресељење” из света писања у писани свет, у коме се место задобија управо таквим служењем Речи.¹⁸

У *Причи о Саигјоу*, чија се најранија верзија смешта такође у тринаести век¹⁹, видљив је напор да се Саигјо-песник утка у повест о Саигјоу-човеку, и то на начин непосреднији од оног којим се, рецимо, хоће представити Савин духовни склоп код Доментијана. Наиме, 91 од укупно 94 Саигјоове песме које су уврштене у царску збирку *Шинкокиншу* (по чему је он и најзаступљенији аутор у њој), присутне су у некој верзији и у овој причи²⁰.

Истраживачи углавном наводе да је катализатор настанка ове *хагиографије* била његова чудесна смрт²¹ на коју су испрва указали други песници – Фуђивара но Шунзеи, његов

књижевна задруга; Трифуновић, Ђ. (1990) *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова*, Београд: Нолит.

17 Видети: Доментијан (2001) *Житије светог Саве*, прир. Јухас Георгиевска, Љ. Београд: Српска књижевна задруга.

18 Не треба заборавити какав је статус имала у хришћанској литератури Реч. Писање се сматрало службом и врстом подвига; Богдановић, Д. нав. дело.

19 Heldt, G. (1997) Saigyō's Traveling Tale, *Monumenta Nipponica*, Vol. 52, No. 4, Sophia University, pp. 479-482, а за најстарију варијанту из средине 13. века каже како је њено ауторство приписивано једној жени – монахињи Абутсу.

20 Heldt, G. p. 477.

21 Видети: Stoneman, J. нав. дело.

син Теика (још један *вака* класик) и Јиен²². Ради се, заправо, о његовом наводном предвиђању тачног датума сопствене смрти²³, које је дато управо у форми песме.

*Само да ми је
Да умрети могу ја
У пролећни дан
Под цветовима, другог
Месеца, за уштана.*²⁴

*(I beseech you,
beneath the blossoms,
in spring let me die,
under that full moon,
of the second month).*²⁵

Аутор(и) повести о Саигјоу настојали су да његове кратке лирске импресије наративно осмисле, па је тако настанак сваке песме објашњен догађајима на његовом бескрајном путу, а поезија је уједно и главни чинилац конституисања његовог монашког и путничког лика. Готово сваки сусрет и свака епизода праћени су неколицином *вака* песама које их сублимирају, у Саигјоовом посебном будистичком кључу. Сем песама, његов доминантан вид изражавања је цитирање будистичких списа, што функционише сасвим као библијски цитат у изградњи наших светачких ликова – у питању је присећање на неку параболу, или неку сажету мудрост из светих текстова који су играли кључну улогу у развоју главног јунака на његовом путу ка светости/очишћењу/Вишњем Јерусалиму/Чистој земљи.

Сава, који нам је као песник познат својом Службом свете-ме Симеону, у Доментијановом житију проговара углавном кроз молитву и, у другом делу житија, беседу (тзв. беседу о правој вери која, као и нешто касније обраћање епископима, заузима читаво једно пространо поглавље), као и кроз посланице оцу и брату, од којих је прва у ствари читава мала

22 Heldt, G. нав. дело, стр. 474.

23 Ни нашој култури сличне легенде о песницима нису стране – и то чак у двадесетом веку (Дис и утапање, Лалић и живљење док се не напише последња збирка)...

24 Кличковић, Д. нав. дело.

25 Heldt, G. нав. дело.

проповед једног светоназора који ће означити почетак стварања првог српског свеца (коме је и упућена). Различитост ових двају поступака – уношења стварних Саигјоових песама са једне, и ауторско осмишљавање Савиних писаних и изговорених речи са друге стране, потиче, како нам се чини, и из богатства јапанске писане традиције, која је у то доба код нас тек у зачетку, а има и својих поетичких разлога, од којих је можда највидљивији онај што се тиче сажетости *ваке*, насупрот српсковизантијској служби.

Има у овим делима, међутим, и врло сличних поступака. Један од таквих видљив је већ на почетку. Уместо уобичајеног богословског предговора, Доментијан је српско житије донекле иновирао, започевши га записом²⁶. Исти такав „записничарски” увод налазимо и у повести о Саигјоу, са истим подацима о времену владавине (овде цара Тобе, код нас Стефана Немање), као и подацима о пореклу јунака, који су овде дати веома детаљно, док се у нашој традицији понекад апстрахују догле да од њих остаје само чудесно рођење.

Пре него што ће прећи на дугачку експликацију Норикијове жеље да напусти свет и упути се планинским стазама, у почетном сликању његовог карактера, приповедач се користи нечиме што је и у нашој хагиографији, химнографији и реторици веома присутно, и то као топос препознат и у западној, уопште читавој европској култури још од антике. Курцијус га зове *sapientia et fortitudo*, касније и *непо и мач*²⁷. Код Норикија (Саигјоа) разлог томе је јасан: он је првобитно служио на двору као војник, али је, како се наводи, одувек био и књижевно надарен. Првобитно, у европској култури први део овог двојства представљало је говорничко умеће, елоквенција, да би се, са победом писане речи, оно претметнуло у ученост и књигољубивост. У Причи о Саигјоу јасно се наглашава да је у питању литерарно умеће²⁸, коме се додаје и музика, а након чега се даје занимљив преглед дотадашњих великих мајстора *ваке*. У поређењу са њима, он се „није могао постидети”, што је на корак од још једног нама знаног топоса – превазилажења или надмашивања, свакако најприсутнијег у поређењима на којима почива грађење готово сваког нашег јунака хагиографије или слова. И читалац потпуно неупућен у будизам може да наслути извесна сакрална својства која се овде поезији приписују – када се говори о Саигјоовим великим песничким претходницима,

26 О схеми записа која је и овде присутна видети: Трифуновић, Ђ. (1990) *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова*, Београд: Нолит.

27 Kurcijus, E. R. (1971) *Evropska književnost i latinsko srednjovekovlje*, Zagreb: Matica hrvatska, str. 183.

28 Heldt, G. нав. дело.

каже се да су они следили Пут, док се за саме његове стихове вели да су били кадри да учине да дрвеће процвета и да омекшају срца безосећајних демона и богова²⁹. И оваква замисао о посебним моћима легендарног песника није нам непозната.

Малочас поменута опширна експликација Норикијових покуда на путу од друштва ка подвижништву кореспондира са самим почецима Доментијановог житија, у коме је на много сажетији начин описан Растков избор, у ствари, његова изабраност, а сва драматика одлуке и коначног бега на Свету гору завршена је већ у првој глави. У Причи о Саигјоу унутрашња превирања младог јунака изражена су, очекивано, његовим песмама и цитатима из појединих списа, који нису увек идентификовани. Овде ћемо се задржати само на једном.

*Wives, children, jewels, treasures, and royal rank do not follow after when life draws to an end. Only the precepts, charity, and a temperate heart are one's companions in this world and the next*³⁰.

У питању је цитат, како преводилац наводи, из списа Даиђитсу кјо, који је често навођен у Хеиан и Камакура епохи³¹. Још се на неколико места нови монах у причи осврће на проблем остављања породице, која је увек представљена у пару „жена и дете/деца”, док у јеванђељском цитату који се поводом тог истог подвижничког питања обилно у нашем средњем веку користи („Ко љуби оца или мајку више од мене, није мене достојан”, Мт 10, 37) тај пар чине родитељи подвижника. Однос према браку исказан је типски у многим аскетским житијима, и састоји се или од потпуног одбијања женидбе (као код Петра Коришког, или просветитеља Тирила) или од „неконзумирања” брака (као код Алексија Божјег човека). У јапанском делу проблем је, очито, нешто друкчије природе, али се у њему јављају још два мотива која се могу упоредити са житијима наших највећих хагиографа. Први је упоредив са необичним житијем поменутог Петра Коришког, које је написао од Доментијана нешто млађи Теодосије Хиландарац, а у коме улогу жене-препреке игра његова сестра. Идући упорно за њим на његовом испосничком путу, она бива остављена од подвижника и недуго затим умире³². Ова епизода изазива највише чуђења и полемике међу читаоцима, баш као и епизода из повести о Саигјоу у којој он

29 Исто, стр. 486.

30 Исто.

31 Исто.

32 <https://svetosavlje.org/sveti-petar-koriski/> приступљено 26. 4. 2018.

своју четворогодишњу ћерку баца са веранде након што је одлучио да напусти породицу. Карактеристично је да су у оба случаја (мада код Саигјоа постоји и супруга, али епизода са њом није ни упола тако упечатљива) препрека на путу подвижништва жене које су са јунаком у крвном сродству. Над обема је учињено посредно или непосредно насиље и обе имају амбицију да и саме пођу путем подвижништва. Саигјоовој ћерки то, годинама касније, полази са руком, као и његовој жени – што нас доводи до другог упоредивог момента, овога пута поново у вези са Савом Српским. То је наглашена чежња јунака да се и чланови његове породице придруже његовом монашком путу. У Доментијановом житију то је опширно описано у трећем поглављу, које је цело Савина посланица оцу Немањи, у којој га проповедничким тоном убеђује да и сам дође на Атос. У Причи о Саигјоу више се пута понавља, нарочито после поновног обиласка куће, како је јунакова једина жеља да се и жена и ћерка посвете вери, како би се сви заједно нашли у Чистој земљи.

Сем тога, епизода са Саигјоовим рањавањем на броду, које он мирно подноси, наликује на вишеструке Савине „бродске” невоље, нападе гусара и разбојника, које углавном успева да „превари” или преобрати. Саигјоов је став, међутим, неделатан, трпећи, док су у Доментијановом житију то епизоде које служе да се прикажу чуда, неопходна да би се изградио светачки лик његовога јунака.

На крају, Саигјоова чудесна смрт, за коју је већ речено да је привлачила много пажње и одиграла своју улогу у стварању легенде њему, описана је на врло упечатљив начин:

He had chanted Amida Buddha's name a thousand times without pause, when all of a sudden the sky was filled with the distant sound of music and song. A marvelous fragrance wafted over from far in the distance where purple clouds trailed through the sky. The appearance of Amida, flanked by his two bodhisattva attendants, Kannon and Seishi, and a procession of a myriad joyful holy beings, startled the ears and eyes of people for many miles around. And so it was that he fulfilled his one greatest desire and was reborn in the Pure Land.³³

Без сувишних коментара, остављамо читаоцу могућност да узвишени опис Саигјоове смрти упореди са Теодосијевим описом смрти анахорете Петра Коришког.

Те ноћи, кад устадоше за поноћну и јутарњу службу, чуше неизрециве песме и гласове који сладошћу ум и срце у умиљење одводе. И брзо из пештере изађоше и тражаху да виде

33 Исто, стр. 521.

откуда ово слатко и за слух пријатно појање долази. И погледавши на стену старчеву и видевши пештеру његову као да је многим свећама осветљена, зачуђени тим, говораху: „Кад одосмо старца самог остависмо. Па ни огња раније у пештери његовој није било. И како светлост велику у њој сад видимо и многих појаца гласе откуда чујемо? Да није ко од познатих му пре нас дошао и с њим се радује? Али какво је то чудно њихово весеље, јер ни песама силу не успевамо схватити?Тада схватише да се нису из људских, калних, и лажљивих, и клеветом оскврњених, и нечистих усана него бестелесних и чистих светих анђела који стално Бога поју, кад појаху светога старца, гласови из пештере чули.”³⁴

На почетку мисленог пута у удаљено јапанско средњовековље, зауставићемо се на овим упоредбама, чија је намена била да наговесте како се много тога може наћи у компаративном сагледавању, на пример, само хагиографских списа са јапанским повестима. Сам Саигјо отвара још много могућности – на првом месту занимљив нам је био његов опис пакла, који се просто намеће сагледавању у контексту апокрифа *Ход Богородице по мукама*, као и његове песме о одлажењу из света, које смо овом приликом навели као део повести, али које и саме представљају књижевну целину вредну посебне компаративне пажње.

Са осталим писцима и периодима могућности се, сигурно, изванредно умножавају. Истина је да смо до Хеиан и Камакура периода, и у њима Саигјоове фигуре, дошли, донекле, случајно – истражујући, читајући свашта, заустављајући се на ономе што нам, просто, привуче пажњу. Тај недостатак осмишљеног пута и својеврсно препуштање удаљеној јапанској култури било је за ауторку у великој мери ослобађајуће, а једновремена заплашеност незнатим просторствима и пркос савладавања пута без учењачке потпоре подсетили су је на прве сусрете са српским средњовековљем, као нашом временском другошћу. Додир са просторним и културолошким удаљеностима оставио је утисак сличан страшној љубавној помисли: могло је, замисли, да се деси – да се никада не сретнемо!

34 <https://svetosavlje.org/sveti-petar-koriski/> приступљено 26. 4. 2018.

ЛИТЕРАТУРА:

- Богдановић, Д. (1980) *Историја старе српске књижевности*, Београд: Српска књижевна задруга.
- Доментијан (2001) *Житије светог Саве*, прир. Јухас Георгиевска, Ј. Београд: Српска књижевна задруга.
- Кличковић, Д. (2016) *Између речи и просветљења: будизам и стара јапанска књижевност*, Београд: Албатрос плус.
- Настасијевић, М. (1991) *Есеји, белешке, мисли*, Београд: Српска књижевна задруга.
- Оташевић, Д., Ракић, З. и Шпадијер, И. (2016) *Свет српске рукописне књиге (XII-XVII век)*, Београд: САНУ.
- Стојановић, Д. (2015) *Планинска кућица*, Београд: Танеси.
- Трифунковић, Ђ. (1990) *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова*, Београд: Нолит.
- Црњански, М. (2008) *Песме старог Јапана*, Београд: Рад.
- Шпадијер, И. (2014) *Светогорска баштина*, Београд: Чигоја.
- Kurcijijs, E. R. (1971) *Evropska književnost i latinsko srednjovjekovlje*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Heldt, G. (1997) Saigyō's Traveling Tale, *Monumenta Nipponica*, Vol. 52, No.4, Sophia University, pp. 467–521.
- Keene, D. (1968) *Anthology of Japanese literature: to the nineteenth century*, Penguin books.
- Miner, E, Odagiri, H. and Morrell, R. (1985) *The Princeton Companion to Classical Japanese Literature*, Princeton University Press.
- Morris, M. (1986) Waka and Form, Waka and History, *Harvard Journal of Asiatic Studies* Vol. 46 No. 2, Harvard-Jenching Institute, pp. 551–610.
- Stoneman, J. (2010) Why did Saigyō Become a Monk? An Archeology of the Reception of Saigyō's "Shukke", *Japanese language and literature* Vol. 44 No. 2, American Association of Teachers of Japanese, pp. 69–118.
- Takagi, K. (1977) Saigyō: A Search for Religion, *Japanese Journal of Religious Studies*, Vol. 4 No.1, Nanzan University, pp. 41 – 74.

Интернет извор:

Теодосије Хиландарац, Житије светог Петра Коришког, превоо Богдановић, Д. ур. Бојовић, Д.: <https://svetosavlje.org/sveti-petar-koriski/> приступљено 26. 4. 2018.

Irena Plaović

University in Belgrade, Faculty of Philology – Department for Serbian
Language with South Slavic Literature, Belgrade

THE POETRY OF MONASTICISM(S)

ONE JAPANESE AND SEVERAL SERBIAN MONKS

Abstract

Reaching out to distant Japanese culture, in an attempt to bring it into correlation with Serbian medieval tradition, a comparison is made of *The Tale of Saigyō* – a story by an unknown author about one of the legendary poets of the ancient Japanese literature from the 13th century, with several motifs from our hagiographies by Domentian and Theodosios. The poet-monk Saigyō is compared with Saint Sava, as a writer, as well as with Peter of Korisha, as an ascete. Special attention is paid to the motif of departure from this world, which is simultaneously an entry into the world of literary creation, as the writer-monk also appears as a literary character in later writings.

Key words: *Medieval literature, Japanese literature, Heian period, Saint Sava, Saigjo, Petar Koriški, poetry of Vaka*